

забезпечувалися ще й особливим морально-естетичним вихованням, яке мудро поєднувалося із трудовим (2, с. 144-145).

Підводячи підсумок слід зазначити, що діяльністю М. Неплюєва захоплювалися, і в той же час – критикували. Оточуючі не могли повірити в щирість його намірів, або вважали їх утопічними. Більшість не вірили в можливість організації життя суспільства за зразком перших християн на абсолютних моральних принципах. Та на прикладі свого братства М. Неплюєву все ж вдалося довести реальність існування такого суспільства. Тому діяльність Миколи Миколайовича Неплюєва, нашого видатного земляка, досвід його «реалізованої утопії» потребує подальшого ретельного вивчення та переосмислення, особливо в наш час, коли відбувається переоцінка одвічних і головних життєвих людських цінностей.

Література

1. Русанов Ю. Микола Миколайович Неплюєв і його Православне Хрестовоздвиженське трудове братство. Краєзнавство. 2013. №4. С. 143-149.
2. Демиденко Н. М. Морально-релігійні засади Православного Хрестовоздвиженського трудового братства (1889-1929): Погляд з ХХІ століття: матеріали міжнародної науково-практичної конференції до 25-річчя створення університету (22 листопада 2019 р. м. Харків). Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків. 2019 рік. С. 144-146.
3. Демиденко Н. М. «Братство любові» Миколи Неплюєва (1851-1908) (Через призму спогадів Миколи Василенка (1866-1935). Моделі соціокультурного розвитку територій і перспективи та можливості у світлі історичної спадщини сучасного та майбутнього: матеріали науково-практичної конференції (25-27 вересня 2019 р. м. Суми). Сумський національний аграрний університет. Суми. Ельдорадо. 2019 . С. 284-286.

Вікторія Андріївна Ковальчук – студентка IV курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Валентина Олександрівна Тюріна** – професор
кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор

НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ У СІМ'Ї

Анотація. Показано, що насилля над дітьми в сім'ї є гострою й актуальною проблемою в сучасних сім'ях; насилля – це застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих, хто не може чинити опір,

тобто будь-яке застосування сили щодо беззахисних. Домашнє насилля над дітьми – це такі дії одного члена сім'ї по відношенню до дітей, які порушують громадянські права та свободи дитини, або які призводять до фізичного, психічного, чи морального страждання. Розрізняють чотири основні форми жорстокого поводження з дітьми: фізичне, сексуальне, психічне насильство, нехтування основними потребами дитини (моральна жорстокість).

Ключові слова: насильство, домашнє насильство, психологічне насильство, насильство над дітьми.

Постановка проблеми. Жорстоке поводження з дітьми – це проблема, яка завжди існувала і певне ще досить довго буде існувати у сучасному суспільстві. Фізичне і психічне насильство над дітьми здійснюється в різних формах і, нажаль, воно досить поширене в сучасних сім'ях. Тому важливою проблемою, що постає перед українським суспільством – це прояви насильства в сім'ї. Підсвідомо, людина асоціює поняття «сім'я» з тією територією, на якій вона відчуває себе комфортно і спокійно, де панує любов і злагода, де можна сховатися від неприємностей, які оточують нас в суспільстві. Але це тільки так хочеться, кожна сім'я це загадка, де є приховані, а в гіршому випадку – явні трагедії, де навіть панує жорстокість, ненависть і насильство.

Зв'язок з попередніми дослідженнями. Проблема насильства над дітьми в сім'ї досліджується багатьма вченими, зокрема: теоретичні засади проблеми насильства над дітьми розглядають І. Зверєва, Н. Максимова, К. Мілютіна; природу та наслідки сімейного насильства розкривають Т. Сафонова та Е. Цимбал. Пошук соціально-педагогічних умов, причин і факторів виникнення, виявлення та подолання сімейного насильства над дітьми досліджують такі вчені як Т. Гончарова, О. Коломієць, О. Кочемировська та ін. Правові, соціальні, психологічні та медичні аспекти попередження насильства в сім'ї представлені в роботах В. Бондаровської, О. Кочемировської, Г. Лактіонової, Ю. Онишко, Г. Христова та ін. Розробляють методичні рекомендації та корекційні програми для працівників соціальної сфери, використовуючи вітчизняний і світовий досвід, С. Буров, І. Дубиніна, В. Міленко, С. Мосієнко, Ю. Онишко, Л. Смылова, М. Ясиновська та ін.

Отже, проблема сімейного насильства над дітьми є гострою й актуальною в сучасному суспільстві. Але, попри ґрунтовність зазначених вище робіт, багато питань залишається недостатньо розробленими.

Саме тому, **метою** нашої роботи є розкриття сутності насильства над дітьми у сім'ї як соціально-педагогічної проблеми.

Основний текст. Насилля – це застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на

слабких або тих, хто не може чинити опір, тобто будь-яке застосування сили щодо беззахисних.

Часто насилля – це не окремий акт, а тривалий процес, при якому встановлюється специфічна система взаємин між насильником і жертвою насилля. Як правило, так трапляється, коли жертва і насильник є членами однієї сім'ї, одного колективу (формального чи неформального) (2).

Домашнє насилля – це такі дії одного члена сім'ї по відношенню до іншого, які порушують громадянські права та свободи людини, або які призводять до фізичного, психічного, чи морального страждання. Розрізняють чотири основні форми жорстокого поводження з дітьми: фізичне, сексуальне, психічне насильство, нехтування основними потребами дитини (моральна жорстокість) (3).

Фізичне насильство – це навмисне нанесення фізичної шкоди дитині батьками або особами, що їх заміщають, яке може призвести до смерті дитини, а також серйозним (що потребують медичної допомоги) порушенням здоров'я (фізичного та/або психічного), або до відставання в розвитку.

Сексуальне насильство – залучення дитини з її згоди або без неї в сексуальні дії з дорослими для отримання останніми задоволення, або вигоди. Згода дитини на сексуальний контакт не дає підстав вважати його ненасильницьким, оскільки дитина не володіє свободою волі і не може передбачити всі негативні для себе наслідки.

Психічне (емоційне) насильство – періодичний, тривалий чи постійний психічний вплив на дитину, гальмує розвиток особистості і призводить до формування патологічних рис характеру.

Нехтування потребами дитини – відсутність з боку батьків або осіб, які їх замінюють, елементарної турботи про дитину, в результаті чого порушується її емоційний стан і з'являється загроза її здоров'ю або розвитку.

Міжнародні експерти визначають первинні, вторинні і третинні засоби запобігання і боротьби проти насильства над дітьми.

Первинні засоби запобігання насильству над дітьми – дії, щодо інформування громадськості про наслідки жорстокого поводження з дітьми та про доцільність зміни поведінки стосовно виховання дітей (1).

Зазвичай, первинні засоби запобігання насильству включають у себе відвідування сімей працівниками соціальної служби та служби охорони сім'ї; здійснення навчальних програм з усвідомленого батьківства та розвитку дитини.

Вторинними засобами запобігання насильству над дітьми є спеціалізовані послуги сім'ям, які потребують додаткової допомоги, шляхом визначення «факторів ризику» у ставленні до дитини.

Третинні засоби запобігання насильству над дитиною – це надання послуг дітям і сім'ям, які вже зазнали насильства чи відчули

прояви нехтування їх правами. Відповідне (реакційне) стеження та виявлення випадків насильства чи нехтування дітьми веде до втручання у сім'ю з метою припинення поганого ставлення до дітей та попередження його в майбутньому. Цей вид діяльності є необхідним навіть за наявності первинних та вторинних запобіжних заходів.

В Україні з дітьми, які потерпіли від жорстокого поводження і насильства, працюють центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які створюють притулки для жінок з дітьми, що постраждали від насильства.

Висновок. Таким чином, можна зробити висновок, що насильство в сім'ї – це певні свідомі дії одного члена сім'ї стосовно іншого, які ведуть до негативних наслідків. На сучасному етапі розвитку суспільства ця проблема є актуальною, гострою і потребує ефективних шляхів її подолання. В Україні держава гарантує захист прав дітей, забезпечуючи їх за допомогою нормативних документів. Тому подальшої уваги і роботи потребує розробка новітніх прикладних соціально-психолого-педагогічних технологій допомоги дітям, які зазнали насильства в сім'ї.

Література

1. Бондаровська В. Що ми можемо зробити, щоб запобігти домашньому насильству. Київ: Логос. 1999.
2. Максимова Н., Мілютіна К. Соціально-психологічний аспект проблем насильства. Київ: Либідь. 2003.
3. Шаргородська С. Насилля в сім'ї: види, наслідки, шляхи подолання. Соціальний педагог. 2007. №2. С. 14-16.

Алла Володимирівна Колісник – студентка IV курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Валентина Олександрівна Тюріна – професор
кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор

БУЛІНГ І МІЖНАРОДНІ АНТИБУЛІНГОВІ ПРОГРАМИ

Анотація. Булінг – це відносно новий термін для пересічного громадянина, це агресивна поведінка щодо окремої особи або групи, з метою приниження, домінування, фізичного чи психологічного самоствердження. Розглянуто міжнародний досвід боротьби з булінгом.

Ключові слова: булінг, булер, жертва, психологічне насильство, протидія булінгу.

Постановка проблеми. В наш час проблема булінгу (цькування) стала доволі розповсюдженим та масовим явищем: в багатьох країнах